

RESILIENCE

e-ISSN: 2602-4667

Eskişehir Teknik Üniversitesi

Resilience<https://dergipark.org.tr/tr/pub/resilience>

Kriz Yönetimi Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses on Crisis Management

Sena BAŞAL¹ , Emel GÜVEN¹ , Tamer EREN^{1*}

ORCID 0009-0009-7005-5529

ORCID 0000-0001-6106-9720

ORCID 0000-0001-5282-3138

¹Kırıkkale Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, 71450, Kırıkkale,, Türkiye

Öne Çıkanlar / Highlights

▪ Bibliyometrik analiz	▪ Bibliometric analysis
▪ Kriz yönetimi konulu lisansüstü tezler	▪ Postgraduate theses on disaster management
▪ Lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi	▪ Evaluation of postgraduate theses

Makale Bilgisi / Article Info

Gönderim / Received:
04/03/2025Kabul / Accepted:
08/07/2025

Anahtar Kelimeler

Kriz Yönetimi
Bibliyometrik Analiz
Lisansüstü Tezler

Keywords

Crisis management
Bibliometric Analysis
Postgraduate Theses

Özet

Kriz yönetimi, kurumların, kuruluşların ve hükümetlerin beklenmedik durumlarla başa çıkma stratejilerini ve süreçlerini kapsar. Bu çalışmada, kriz yönetimi süreçlerinin akademik araştırmaları bibliyometrik bir analizle incelenmiştir. Gerçekleştirilen çalışmada Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi Arşivi'nden yararlanılmıştır. Bu kapsamda "Kriz Yönetimi" konusunda yazılmış 168 tez incelenmiştir. Bu tezlerin Covid-19 salgını ile birlikte artış gösterdiği ve çoğunlukla vakıf üniversitelerine ait olduğu tespit edilmiştir. Analizde, nitel yöntemlerin tezlerin çoğunda kullanıldığı ve veri analizi ile istatistiksel yöntemlerin yaygın olduğu belirlenmiştir. Kriz yönetimi konusundaki akademik ilginin arttığı ve bilimsel çalışmaların çeşitlenerek arttığı gözlemlenmiştir. Bu çalışmaların çoğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu ve gelecekteki kriz yönetimi stratejilerinin geliştirilmesine ışık tutabileceği sonucuna varılmıştır. Elde edilen bulgular, kriz yönetimi konusunun öneminin arttığını ve akademik düzeyde ciddi bir ilgi gördüğünü göstermektedir. Gelecekteki araştırmaların, kriz yönetimi stratejilerinin etkinliğini artırmak ve kriz sonrası toparlanmayı hızlandırmak için pratik öneriler sunması beklenmektedir. Bibliyometrik analiz, kriz yönetimi alanındaki akademik çalışmaların trendlerini ve eksikliklerini belirlemekte önemli bir rol oynamaktadır. Covid-19 gibi beklenmedik olaylar, kriz yönetimi araştırmalarının daha da önem kazanmasına neden olmuştur.

Abstract

Crisis management encompasses the strategies and processes of institutions, organizations, and governments to deal with unexpected situations. In this study, academic research on crisis management processes was examined with a bibliometric analysis. In the study, the National Thesis Center Archive of the Council of Higher Education was used. In this context, 168 theses written on the subject of "Crisis Management" were examined. It has been determined that these theses increased with the Covid-19 epidemic and mostly belong to foundation universities. In the analysis, it was determined that qualitative methods were used in most of the theses and data analysis and statistical methods were common. It has been observed that academic interest in crisis management has increased and scientific studies have increased in diversity. It was concluded that most of these studies are at master's level and may shed light on the development of future crisis management strategies. The findings show that the importance of crisis management has increased, and it has received serious attention at the academic level. Future research is expected to provide practical recommendations to increase

the effectiveness of crisis management strategies and accelerate post-crisis recovery. Bibliometric analysis plays an important role in identifying trends and shortcomings of academic studies in the field of crisis management. Unexpected events such as Covid-19 have caused crisis management research to gain even more importance.

1.GİRİŞ

Afetler, toplumun normal işleyişini ciddi şekilde bozan ve maddi-manevi kayıplara ve geniş kapsamlı olumsuz etkilere yol açan durumlardır (Güven vd., 2023). Genellikle doğal veya insani kaynaklı olaylar sonucunda meydana gelen afetler olarak ikiye ayrılır. Doğal afetler, çevresel faktörlerin etkisiyle ortaya çıkar. Depremler, sel, fırtına, kasırga, volkanik patlamalar, tsunami gibi olaylar doğal afetlere örnek olarak verilebilir. Bu tür afetler genellikle belirli bir bölgede yoğun olarak meydana gelir ve geniş çaplı zarara neden olabilir. İnsani kaynaklı afetler ise insanların neden olduğu olaylar sonucunda ortaya çıkar. Terör saldırıları, savaşlar, nükleer kazalar, endüstriyel kirlilik gibi etmenler insani kaynaklı afetlere örnektir. Bu tür afetler genellikle belli bir bölgeyle sınırlı kalmaz ve geniş çaplı etkilere yol açabilir. Afet, insanlara ve onların yaşam alanlarına zarar veren bütün olaylardır. Bu olaylardan kaynağını doğadan alanlara doğal afet, insandan alanlara ise beşerî afet denilmektedir. İnsanlar sürekli olarak farklı zaman, mekân ve şekillerde bu tür olaylarla karşılaştığı için bu oluşumlardan zarar görmesi kaçınılmaz bir durumdur (Dikmenli ve Gafa, 2017).

Afetlerin etkilerini azaltmak, toplumu afetlere hazırlamak, afet sırasında etkili müdahale sağlamak, zararları en aza indirmek ve afet sonrasında toplumun hızlı bir şekilde iyileşmesini desteklemek için geliştirilen stratejilerin ve uygulamaların yapıldığı bir süreçtir. Afet yönetimi sürecinde çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmektedir (Güven ve Eren, 2023). Bu süreç, devletler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve bireyler tarafından ortaklaşa yürütülür. Afet yönetimi, afet öncesi hazırlık, afet sırasında müdahale ve afet sonrası iyileştirme olarak üç aşamadan oluşmaktadır. Afet öncesi hazırlık aşamasında potansiyel afet riskleri belirlenir, değerlendirilir ve toplum afete karşı hazırlanır. Acil durum planlarının hazırlanması, afet tatbikatlarının düzenlenmesi, erken uyarı sistemlerinin kurulması gibi önlemler bu aşamada alınır. Afet sırasında müdahale aşamasında Kurtarma çalışmaları, yaralıların tedavisi, barınma ve temel ihtiyaçların karşılanması yapılır. Ekipler operasyon sahasında sedye, ilk yardım malzemesi, teknik kurtarma malzemesi, kişisel ekipmanlara gereksinim duymaktadır (Güven ve Eren, 2023). Bu süreçte, afet yönetimi ekipleri, acil durum müdahale ekipleri, sağlık personeli ve diğer ilgili kuruluşlar koordineli bir şekilde beraber çalışır. Afet sonrası iyileştirme aşamasında ise, toplumun normal yaşamına dönmesi, afetlerin etkilerinin azaltılması için iyileştirme çalışmaları yapılır. Hasar tespiti, altyapı onarımı, psikososyal destek, afetzedelere yardım ve rehabilitasyon gibi faaliyetler bu aşamada önemlidir. Afet sonrası iyileştirme süreci genellikle uzun vadeli ve kapsamlı bir süreçtir. İnsanların yaşadıkları çevrede meydana gelen doğal olaylardan haberdar olmaları, bunları nedenlerine kadar ayrıştırması ile tanınmaları ve bu olayların tekrarı durumunda bunlardan hiç etkilenmeme veya en az oranda etkilenmelerine olanak tanıyan çalışmaların tümüne “Afet Yönetimi” denilmektedir (Erkal ve Değerliyurt, 2019).

Afet yönetimi bir kriz türü olarak adlandırılabilir (Kök, 2023). Kriz yönetimi, kurum, kuruluşların veya hükümetlerin alışagelmışin dışında zamansız beklenmeyen durumlarla, afet veya felaketlerle başa çıkmak için kullandıkları strateji ve önemli bir süreçtir. Bu tür durumların yaşanması kurumu kuruluşu veya hükümetin operasyonlarını sekteye uğratabilir, itibarını zedeleyebilir hatta iflas durumuna kadar getirebilecek kadar tehlikeli olabilmektedir. Bu nedenle kriz yönetimi sürecini etkili bir şekilde kullanmak ve benimsemek kurum, kuruluş ve hükümetler için kritik öneme sahiptir.

Kriz yönetimi, krizlerin etkilerini minimize etmek, paydaşlar arasında iletişimi güçlendirmek ve kriz sonrası toparlanmayı hızlandırmak için geliştirilir. Bu stratejiler, kriz anında alınacak acil tedbirlerden kriz sonrası iyileştirme sürecine kadar birçok kritik değere sahip başlığı kapsar. Başarılı bir kriz yönetimi stratejisi; krizin etkilerini en aza indirir, organizasyonun itibarını koruyabilir ve uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlayabilir.

Literatürde kriz yönetimini farklı olaylar ve sektörler kapsamında değerlendiren, önemini ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır. Tekin (2015), çalışmada öncelikli olarak kriz yönetiminin teorik

çerçevesine değinmiştir. Ardından afet yönetiminden daha geniş bir model olan kriz yönetiminin kamu yönetimi için önemi üzerinde durmuştur. Türk kamu yönetiminde kriz yönetimi uygulamalarının son yıllardaki durumu ve yapılması gerekli düzenlemeleri değerlendirmiştir. Kök (2023), gerçekleştirdiği çalışmada afetlerden sonra psikososyal destek hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin bir kriz yönetimi planı örneği sunmayı hedeflemiştir. Güreşçi (2020), tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını kapsamında Sağlık Bakanlığı'nın yapmış olduğu çalışmaların Steven Fisk'in belirlediği krizin dört aşamasına uygunluğunu değerlendirmiştir. Sonuç olarak başarılı bir kriz iletişim yönetimi yürütüldüğünü ortaya koymuştur. Güngör (2020), Türk Hükümeti'nin Covid-19 kriz sürecini nasıl karşıladığını ve krize karşı nasıl bir kriz yönetim planı uyguladığını değerlendirmiştir. Çalışmanın sonucunda Türk Hükümeti'nin en azından salgının ilk yedi ayında yani kriz anı evresinde gayet başarılı bir kriz yönetimi süreci yürüttüğü sonucunu elde etmiştir. Şimşek (2021), krizle ilgili kavramlara değinerek havayolu taşımacılığı sektörünün tarihsel süreçte karşı karşıya kaldığı en büyük krizlerden bahsetmiştir. Ardından havayolu taşımacılığı sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin kriz koşullarında ne gibi önlemler almaları gerektiğine dair birtakım önerilerde bulunmuştur. Seçilmiş ve Sarı (2010), Türkiye'de faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin uyguladıkları kriz yönetimi stratejileri ile yöneticilerin kriz yönetimi konularındaki görüşleri ve uygulamaları değerlendirmişlerdir. Ata (2023), 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerini kriz yönetimi bağlamında incelemiştir. Bu bağlamda Kahramanmaraş depremleri hakkında bilgi vererek yaşanan bu depremlerde krize sebep olan unsurlar ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri kriz yönetimi açısından ele almıştır. İrdem ve Mert (2023), acil afet, risk ve kriz yönetimi süreci merkezde olacak şekilde Türkiye'de dirençsiz kentlerin nasıl dirençli kentlere dönüşebileceğini betimleyici bir yöntemle ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu kapsamda deprem afetini seçerek çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir.

Literatürde görüldüğü gibi kriz yönetimi afetleri, salgın hastalıkları, ekonomik çöküşleri vs. kapsayan bir konudur. Kriz yönetimi stratejik, esnek ve çok yönlü bir müdahale alanı sunmaktadır. Bu çalışmada farklı birçok noktaya değinen bu konu çalışma konusu olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) arşivinde yer alan lisansüstü tezler içerisinde "Kriz Yönetimi" konulu tezler bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Böylelikle çalışma alanları, kullanılan yöntemler, ana bilim dalları gibi konular detaylı bilgiler ortaya konularak gelecekteki çalışmalar desteklenmek hedeflenmiştir.

2.LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde ilk bibliyometrik çalışma Cole ve Eales tarafından 1917 yılında ortaya konulmuştur (Hotamışlı ve Erem, 2014). Pritchard (1972), bibliyometrinin bilgi aktarma sürecinde ölçme bilimi olduğunu ve bibliyometrinin amacının ilgili ölçme sürecini analiz ve kontrol etmek olduğunu belirtmiştir (Aslancı, 2022). Bibliyometrik analiz, konular, yöntemler ve referanslar gibi çeşitli parametrelerin kullanılması ile makalelerin frekans ve alıntı analizini elde etmeyi sağlamaya yönelik yapılan bir içerik analizi türüdür (Acar, 2023). Bibliyometrik analiz yöntemi, performans analizi ve bilim haritalama amacıyla gerçekleştirilir (Öztürk ve Kurutkan 2020). Bu analizle, üzerinde çalışılan konunun disiplinin panoramik görüntüsü elde edilebilir (Akyüz, 2021). Bibliyometrik analizde performans analizi daha çok ölçme ve sınıflandırma ile yapılır (Durmaz vd., 2023). Bu analiz, büyük veri setlerinin sistematik bir şekilde analiz edilmesine olanak sağlar (İplikçi, 2023).

Bibliyometrik analiz yapılan farklı birçok konuda çalışmalar mevcuttur. Hotamışlı ve Erem (2014), Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde 2005-2013 yılları arasında yayınlanan makalelerin bibliyometrik özelliklerini incelemişlerdir. Analizler, dergideki makalelerin genellikle finansal performans, kamu ekonomisi ve finansal piyasalar gibi konulara odaklandığını gösterirken, en fazla katkı Marmara, Trakya ve İstanbul Üniversiteleri'nden gelmiştir. Yazarlar genellikle Yrd. Doç. unvanına sahiptir ve bireysel çalışmalara daha fazla yer verilmiştir. Atıf yapılan kaynaklar arasında dergiler öne çıkmış, ancak dergiye yapılan atıf sayısının makale sayısına göre düşük olduğu belirlenmiştir. İngilizce makalelerin azlığına rağmen, derginin uluslararası düzeyde erişilebilirliğinin artırılmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Aslancı (2022), araştırma sorgulamaya dayalı öğrenme konusunda 1990-2019 yılları arasında Scopus veri tabanında yayınlanmış 618 makaleyi bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamıştır. Acar (2023), araştırmasında, DergiPark'ta yayınlanan animasyon başlıklı makalelerin bibliyometrik

analizini gerçekleştirmiştir. Son 10 yılda başlığında animasyon kelimesi geçen 71 makaleyi incelemiş ve dergi adı, yayın yılı, yazar sayısı, yazar unvanı, yazar kurumu, çalışmanın dili, araştırma yöntemi, anahtar kelimeler gibi parametreler kapsamında değerlendirilmiştir. Öztürk ve Kurutkan (2020), Web of Science veri tabanından elde edilen 1372 makaleye, kelime madenciliği, atıf ve bibliyometrik eşleştirme analizi uygulayarak, bilim haritalama tekniği ile “kalite yönetimi” kavramını incelemişlerdir. Akyüz (2021), sağlık okuryazarlığı alanındaki araştırmaların son zamanlarda artış gösterdiğini öne sürerek bu alandaki bilimsel haritayı stratejik ve tematik olarak analiz etmiştir. Durmaz vd. (2023), WoS veri tabanında yeşil iş ile ilgili yapılan araştırmaların bibliyometrik özelliklerini incelemeyi hedeflemektedir. 99 çalışmanın incelendiği araştırmada, yeşil iş kavramına yönelik yapılan çalışmaların artan bir yayın ve atıf seyri izlediği, çevre çalışmaları alanının bu çalışmaların en fazla yoğunlaştığı alan olduğu belirlenmiştir. En fazla bağlantı gücüne sahip yazar Taedong Lee iken, Eastern Mediterranean Üniversitesi en güçlü ortak yazarlık yapan kurum olarak öne çıkmıştır. İplikçi (2023), Cumhuriyet döneminden günümüze kadar olan süreçte Türkiye’de tüketici algısının nasıl şekillendiğini ve reklam okuryazarlığı kavramının literatürdeki yerini incelemeyi amaçlamıştır. Reklam okuryazarlığıyla ilgili yapılan araştırmaların bibliyometrik haritası çıkarılarak, bu alandaki diğer çalışmalara kronolojik bir bakış sunmuştur. Web of Science ve Google Scholar gibi veri tabanlarından elde edilen makalelerin bibliyometrik verileri analiz edilmiş ve Vosviewer programı aracılığıyla görselleştirilmiştir. Bu çalışmada ise YÖKTEZ arşivinden yararlanılarak incelenen literatürde rastlanılmamış olan “Kriz Yönetimi” konusu ele alınmıştır.

3.BİBLİYOMETRİK ANALİZ

Bibliyometrik analiz, akademik literatürde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. (Erciyas, 2021) Araştırmacı bibliyometrik analiz ile çalışmasına yön vererek gerekli literatür incelemesini yapabilir. Genellikle bir konuyla ilgili olarak yayınlanan makalelerin veya diğer akademik yayınların nicel ve nitel yönlerini inceler. Bibliyometrik analizin temel amacı, belirli bir konu hakkında yapılan araştırma trendlerini, yayınlanan çalışmaların dağılımını, en çok atıfta bulunulan yayınları ve araştırmacıları, dergilerin etkisini ve diğer akademik ölçütleri incelemektir (Özdemir, 2023). Bibliyometrik analiz tipik olarak aşağıdaki konuları içermektedir.

1. Kaynak Seçimi: İncelemek istenilen konu ile ilgili akademik kaynakların belirlenmesi. Bilimsel çalışmalar, kitaplar, tezler ve konferans bildirileri bu kategoriye girebilir.
2. Veri Toplama: Kaynakları kullanılarak gerekli verileri edinilmesi. Bu veriler genellikle yazarlar, makale başlıkları, dergiler, tarihler ve atıf sayıları gibi bilgileri içerir.
3. Veri Analizi: Toplanan verilerin incelenmesi. Bu aşamada istatistiksel analizler, grafikler ve tablolar yapılır. Trendleri, en sık atıfta bulunulan çalışmaları, yayınlanan makalelerin dağılımlarını ve diğer bilgileri belirlemek için veriler dikkatlice incelenir.
4. Yorumlama ve Sonuçlar: Analiz sonuçlarının değerlendirilmesi ve sonuçların özetlenmesi. Bu adım, belirli bir alanın araştırma trendlerini, yeni bulguları veya eksikliklerini vurgular.
5. Raporlama ve Yayınlama: Analiz sürecinin kapsamlı bir şekilde raporlanması ve sonuçların uygun bir şekilde yayınlanması. Bilimsel makalelerde, tezlerde veya konferans sunumlarında bu raporlar sıklıkla yer alır.

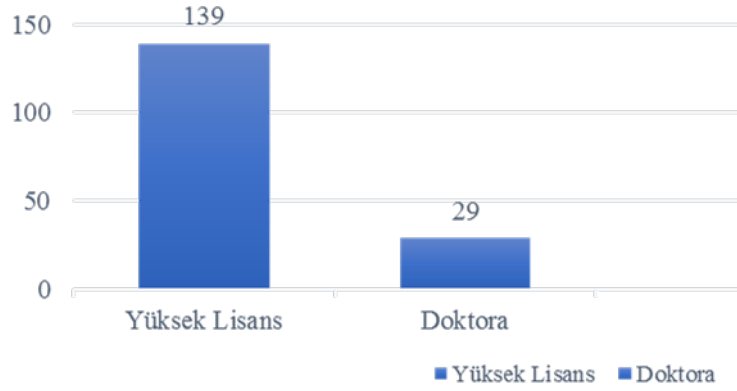
4.YÖNTEM

YÖKTEZ veri tabanı baz alınarak kriz yönetimi konusunda, 2014-2024 yılları aralığında yazılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Bu kapsamda bulunan ve incelenen toplam 168 adet tez; yıl, tür, üniversite türü, enstitü, konu, üniversite türü ve araştırma yöntemi olarak değerlendirilmiştir.

5.BULGULAR

5.1. Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Kriz yönetimini konu edinen 2014-2024 yıllarına ait tezlerin, tez türüne göre yapılan analiz dağılımları Şekil 1’de gösterilmiştir.

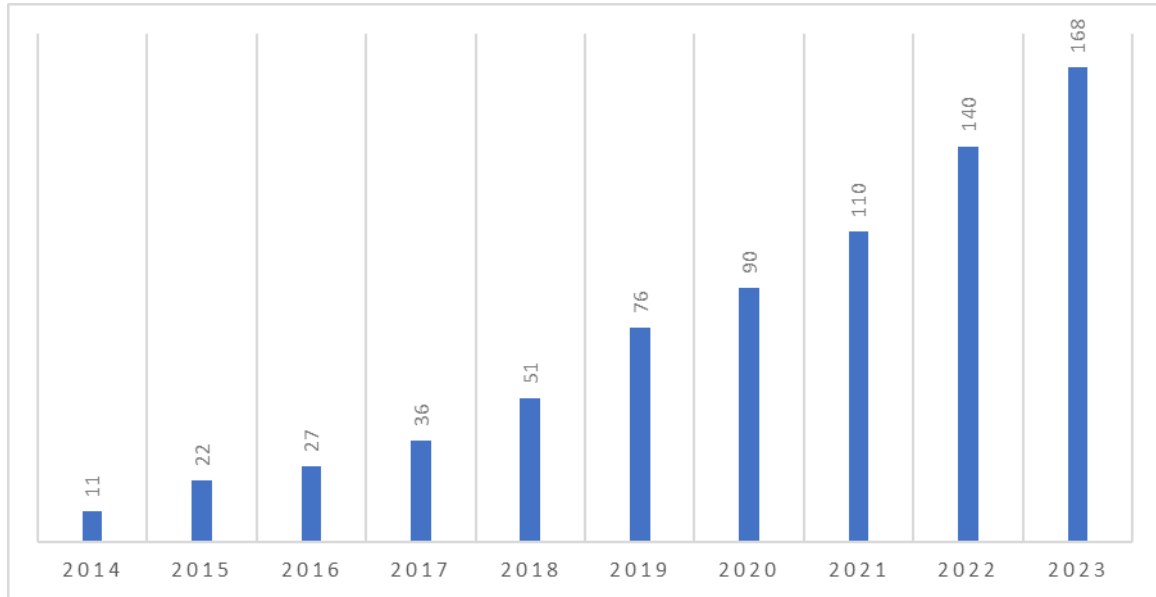

Şekil 1. Lisansüstü tezlerin türüne göre dağılımı
Figure 1. Distribution of postgraduate theses by type

Şekil 1’de verilen tez türü dağılımlarına göre 168 tezin %83 oran ile yüksek lisans, %17 oran ile doktora tezine ait olduğu görülmüştür. Buna göre kriz yönetimi ile ilgili çalışmalar genellikle yüksek lisans tezlerinde yapılmıştır.

5.2. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Kriz yönetimini konu edinen 2014-2024 yıllarına ait tezlerin, yazılan tez yıllarına göre yapılan analiz dağılımları Şekil 2’de gösterilmiştir.

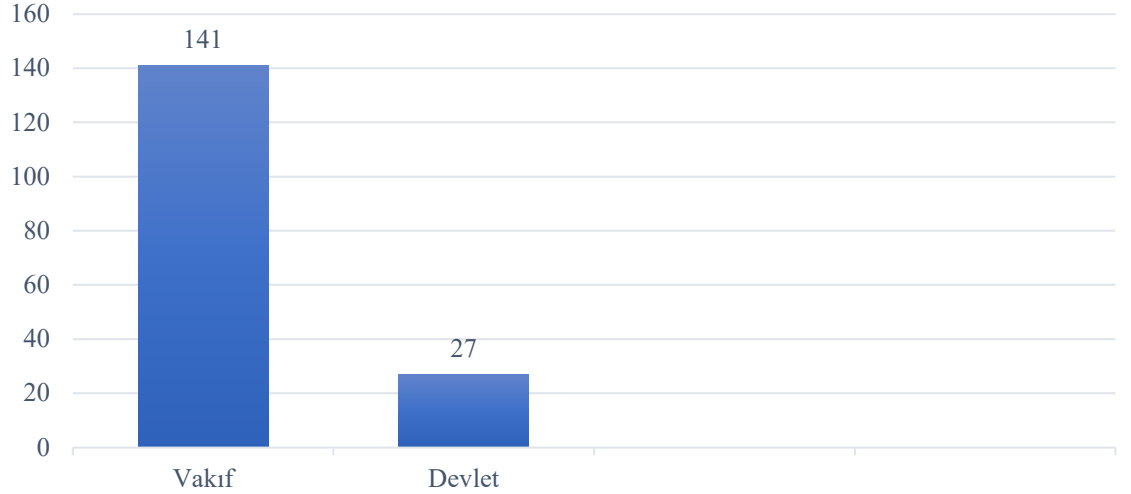

Şekil 2. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı
Figure 2. Distribution of postgraduate theses by years

Şekil 2’de analiz edilen kriz yönetimini konu edinen tezlerde tez yılı dağılımlarını içeren sütun grafiği incelendiğinde kriz yönetimi ile ilgili yazılan tezlerin 2014,2015,2016,2017,2018,2020 yıllarında %10’luk dilimin altında, 2019,2021,2022,2023 yıllarında ise %10’luk dilimin üstünde olduğu görülmüştür Genel olarak son yıllarda kriz yönetimi çalışmalarının sayılarında artış söz konusu olduğu söylenebilir.

5.3. Lisansüstü Tezlerin Üniversite Türlerine Göre Dağılımı

Kriz yönetimini konu edinen 2014-2024 yıllarına ait tezlerin, yazılan üniversite türlerine göre yapılan analiz dağılımları Şekil 3’te gösterilmiştir.

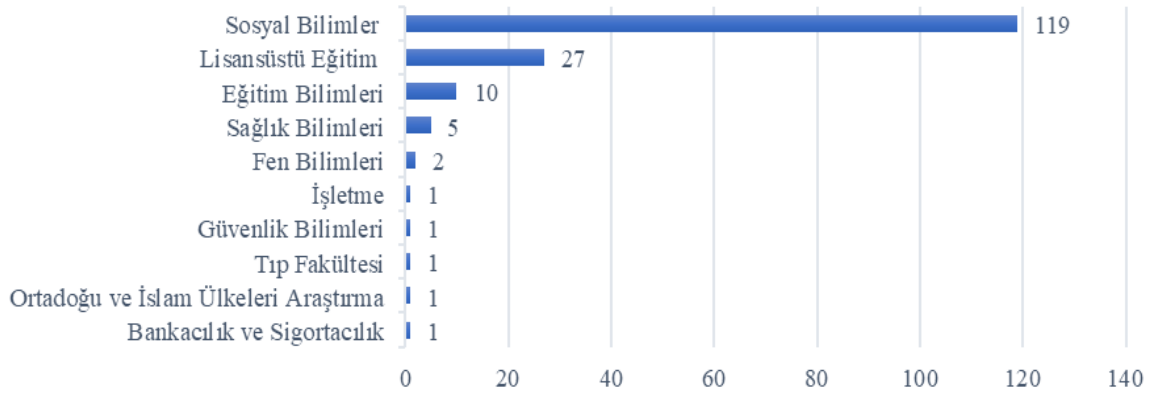

Şekil 3. Lisansüstü tezlerin üniversite türlerine göre dağılımları
Figure 3. Distribution of postgraduate theses according to university types

Şekil 3'teki sütun grafiğinde görüldüğü üzere, bibliyometrik analizi yapılan kriz yönetimi tezlerinin %16'sının devlet üniversitelerine, %84'ünün ise vakıf üniversitelerine ait olduğu gözlemlenmiştir. Vakıf üniversitelerin kriz yönetimi konusuna devlet ve özel üniversitelere göre daha fazla önem verdiğini söyleyebiliriz.

5.4. Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Kriz yönetimini konu edinen 2014-2024 yıllarına ait tezlerin, Enstitülere göre yapılan analiz dağılımları Şekil 4'te gösterilmiştir.

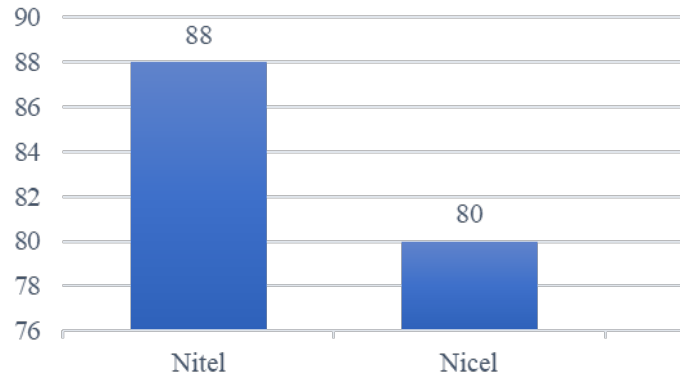

Şekil 4. Lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımları
Figure 4. Distribution of postgraduate theses by institutes

Şekil 4'te analizi yapılan kriz yönetimi tezlerinin enstitülere göre dağılımları incelendiğinde yazılan tezlerin %30 oranla 9 farklı enstitüye, %70 oranla ise sosyal bilimler enstitüsüne ait olduğu görülmektedir. Bu nedenle sosyal bilimler enstitüsü diğer enstitülere göre kriz yönetimi konusunu daha çok değerlendirmeye aldığı söylenebilir.

5.5. Lisansüstü Tezlerin Yöntemlere Göre Dağılımı

Kriz yönetimini konu edinen 2014-2024 yıllarına ait tezlerin, hangi yöntemlerle yapıldığına göre analiz dağılımları Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5. Lisansüstü tezlerin yöntemlerine göre dağılımları
Figure 5. Distribution of postgraduate theses according to their methods

Şekil 5'te sütun grafiği kullanılarak bibliyometrik analizi yapılan kriz yönetimi tezlerinin %48'inin nicel, %52'sinin ise nitel yöntemler kullanılarak yapıldığını görüyoruz. Elde edilen oranlara göre tez çalışmalarında daha çok nitel yöntemler kullanılmıştır. Tablo 1'de lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemler verilmiştir.

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Yöntemler
Table 1. Methods Used in Postgraduate Theses

YÖNTEMLER	TEZ SAYISI	YÖNTEMLER	Tez Sayısı
Anket Yöntemi	49	Sıralı Amaçlayıcı Desen Yöntemi	1
Örnek Olay Çalışması	48	Nitel Tümevarımcı Araştırma	1
Literatür Taraması	11	Regrasyon Yöntemi	1
Betimsel Araştırma	9	Kesitsel Yöntem	1
Kriz Yöntemi Ölçeği	8	Pearson Korelasyon Yöntemi	1
Karşılaştırmalı Analiz	4	Veri Analizi	1
İçerik Analizi	4	Sınıflandırma	1
Varyans Analizi	3	Sıralı Araştırmacı Tasarım	1
Form Analizi	3	Neoklasik Realizm	1
Tabakalama ve Rastgele Örnekleme Yöntemi	3	Durumsal Kriz İletişimi Modeli	1
Faktör Analizi	2	SWOT Analizi	1
DEMATEL Yöntemi	2	Organizasyon Teknikleri	1
Yapısal Eşitlik Modellemesi	2	Oyun Teorisi	1
Fenomenoloji	2	Basit Seçkisiz Örnekleme	1
Maksimum Çeşitlilik Örnekleme	2	Tarama Yöntemi	1

Tablo 1'de kriz yönetimi konulu lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerinin analizi yapılmış, kullanılan araştırma yöntemleri belirlenmiş ve sınıflandırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre en çok kullanılan araştırma yöntemi "Anket Yöntemi" olup, çalışmaların %29 (49 tez)'unda kullanılmıştır. Anket yöntemi, geniş bir örneklem grubundan veri toplamak için etkili bir araçtır ve kriz yönetiminde genel eğilimleri ve algıları değerlendirmede kullanışlıdır. İkinci en yaygın yöntem ise "Örnek Olay Çalışması"dır. Bu yöntem, toplam çalışmaların %28 (48 tez)'ini kapsamaktadır. Örnek olay çalışması, spesifik bir durumun veya olayın detaylı bir şekilde incelenmesini sağlar ve kriz yönetimi gibi karmaşık konularda kapsamlı bilgi sunar.

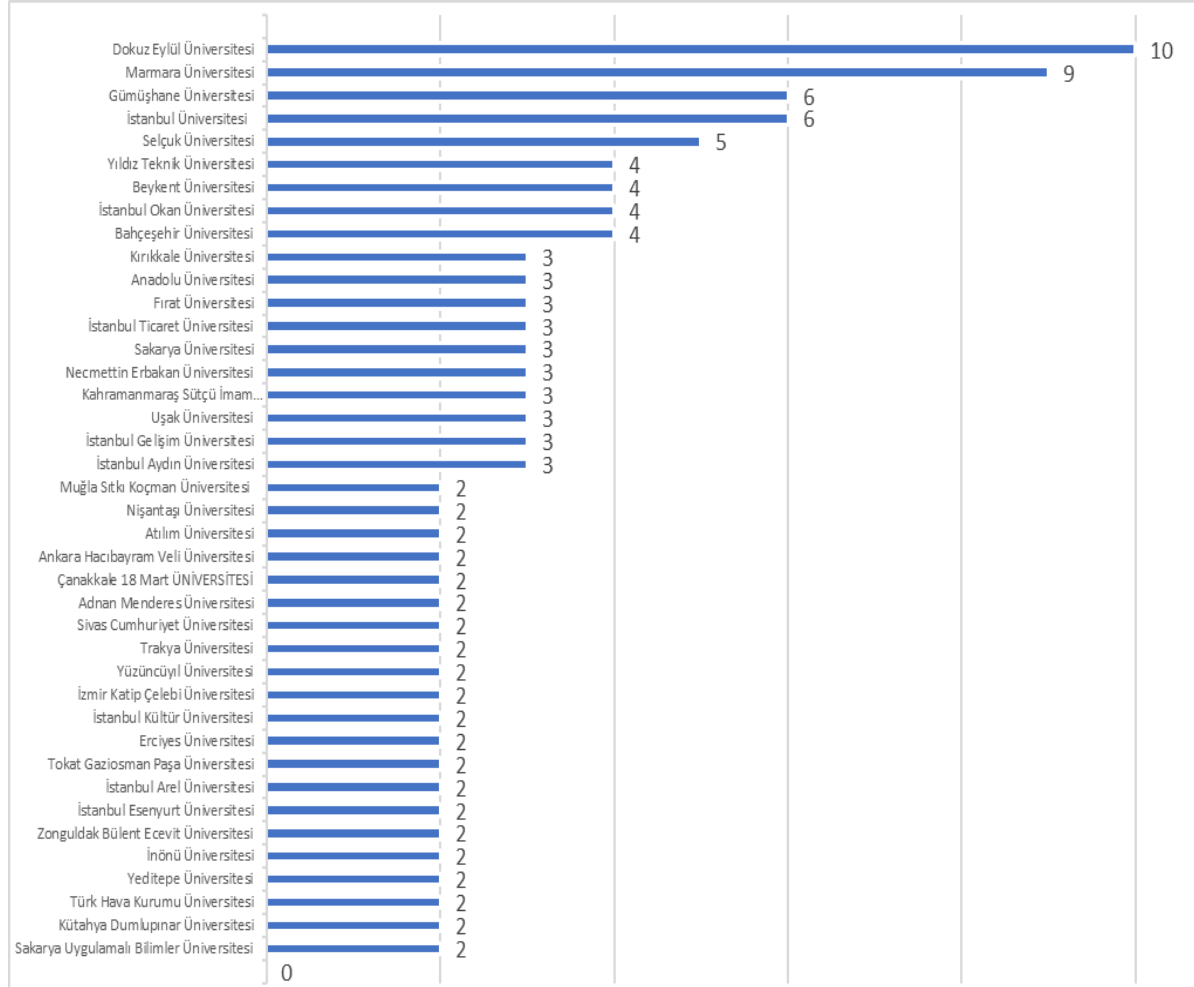
En yaygın kullanılan bu iki yöntem haricinde kullanılan diğer yöntemlerin tamamı %47'lik kısmı oluşturmaktadır. Bu yöntemler, çeşitli niteliksel ve niceliksel yaklaşımları içermektedir. Bu yöntemlerin çeşitliliği, araştırmacıların kriz yönetimi konusunu farklı perspektiflerden incelemelerine ve daha geniş

kapsamlı analizler yapmalarına olanak tanımaktadır. Özellikle karmaşık ve çok boyutlu konuların ele alınmasında bu çeşitlilik büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, kriz yönetimi konulu lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemleri çeşitlilik göstermekte ve konunun derinlemesine incelenmesi için çeşitli metodolojik yaklaşımlar benimsenmektedir. Bu çeşitlilik, kriz yönetimi alanındaki araştırmaların zenginliğini ve farklı perspektiflerden ele alınmasının önemini vurgulamaktadır.

5.6. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Kriz yönetimini konu edinen 2014-2024 yıllarına ait tezlerin, yazıldıkları üniversitelere göre yapılan analiz sonucunda lisansüstü çalışmaların üniversitelere göre dağılımları Şekil 6'da gösterilmiştir.

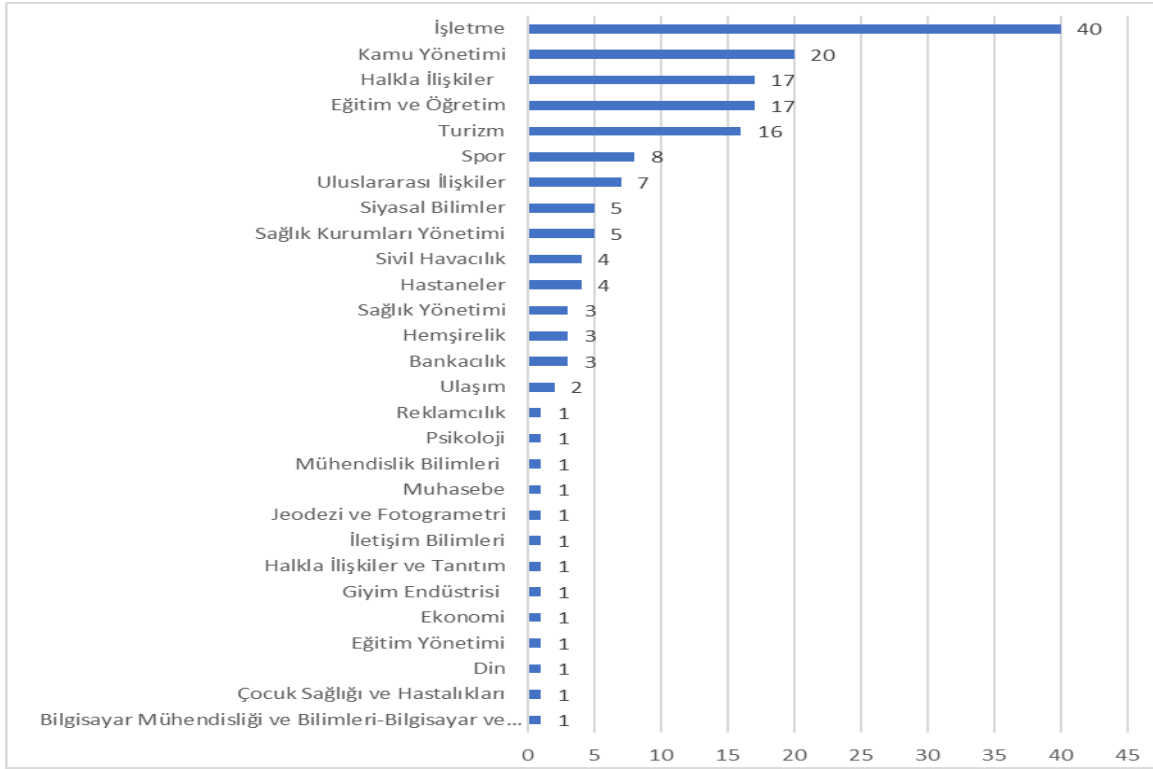
Şekil 6. Lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları
Figure 6. Distribution of postgraduate theses by universities

Şekil 6'da 77 farklı üniversiteye ait bibliyometrik analizleri yapılan 2014-2024 yılları aralığına ait kriz yönetimi konulu tezlerin analiz sonucu verilmiştir. Rapor incelediğinde 77 üniversiteden sadece Marmara Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi %5er'lik oranın üzerine çıkmış geriye kalan 75 üniversite ise %0 ve %3'lük oranlar arasında değişmektedir. Bu üniversiteler arasından grafikte bulunmayan, Atatürk, Ege, Akdeniz, Recep Tayyip, İstanbul Rumeli, MEF, Gaziantep, İBN Haldun, İstanbul-Cerrahpaşa, Biruni, Mersin, İstanbul Yeni yüzyıl, Karabük, Ankara, Avrasya, Beykoz, Niğde Ömer Halisdemir, Bolu Abant İzzet Baysal, Balıkesir, KTO, Kırklareli, Nevşehir Hacıbektaş, Giresun, Türk-Alman, Hasan Kalyoncu, Ufuk Toros, Adnan Menderes, İstanbul Teknik Harran, Yüzüncü yıl, Haliç, Namık Kemal, Celal Bayar, Düzce, Bozok üniversiteleri ve Polis akademisine birer tez

incelenmiştir. İncelenen tezlerin çoğunluğu yapılan analize göre Marmara Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi'ne aittir.

5.7. Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Kriz yönetimini konu edinen 2014-2024 yıllarına ait tezlerin, “tez konusuna” göre yapılan analiz dağılımları Şekil 7’de gösterilmiştir.

Şekil 7. Lisansüstü tezlerin konusuna göre dağılımları
Figure 7. Distribution of graduate theses by subject

Şekil 7’de Sütun grafiği kullanılarak bibliyometrik analizi yapılan 2014-204 yılları aralığına ait kriz yönetimi konulu incelediğinde tezlerin bibliyometrik analizi sonucunda tez konusu dağılımları gösterilmiştir. Bu çalışmada toplam 28 farklı konu tespit edilmiştir. Sütun grafiği ile analiz sonucuna bakıldığında %10unun üzerinde sadece iki konu olduğunu bunların, %24ile işletme konulu, %12ile kamu yönetimi konulu olduğunu görülmektedir.

6.SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada YÖKTEZ veri tabanında bulunan kriz yönetimi konusundaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik bir analizi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda tarama sonucu elde edilen 168 tez incelenmiştir.

Lisansüstü tezlerin türlerine ve yıllara göre dağılımına bakıldığında, kriz yönetimi konulu tezlerin büyük bir çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmüştür. İncelenen 168 tezin %83’ü yüksek lisans, %17’si ise doktora tezidir. Bu durum, kriz yönetimi konusunun özellikle yüksek lisans düzeyinde tercih edildiğini göstermektedir. Yıllara göre dağılım incelendiğinde ise, kriz yönetimi konusundaki tezlerin sayısının Covid-19 salgını ile birlikte belirgin bir artış gösterdiği tespit edilmiştir. 2019-2021 yılları arasında yazılan tezlerin sayısı, önceki yıllara göre belirgin bir artış göstermiştir. Bu bulgu, kriz yönetimi alanında artan akademik ilgiyi ve bu alandaki çalışmaların giderek önem kazandığını göstermektedir.

Ayrıca yapılan analizle kriz yönetimi konulu tezlerin özellikle Dokuz Eylül Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nde özellikle de sosyal bilimler enstitülerinde yoğunlaştığı gözlemlenmiştir. Tezlerin araştırma yöntemleri açısından da geniş bir yelpazeye yayıldığı görülmektedir. Nitel ve nicel yöntemlerin dengeli bir şekilde kullanılması, bu alandaki akademik çalışmaların derinlemesine ve çeşitli perspektiflerden ele alındığını göstermektedir. Bu çeşitlilik, kriz yönetimi konusundaki akademik ilginin geniş kapsamlı ve metodolojik olarak zengin olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle anket ve örnek olay çalışması gibi yöntemlerin sıklıkla tercih edilmesi, araştırmaların pratik uygulamalara ve gerçek dünya senaryolarına odaklandığını göstermektedir.

Bu analizler, kriz yönetimi ilgili mevcut bilgiyi özetleyebilir, yeni araştırma alanlarını belirleyebilir ve daha yenilikçi yaklaşımlar geliştirmeye katkıda bulunabilir. Sonuç olarak, bibliyometrik analiz, kriz yönetimi alanındaki bilimsel ilerlemeyi teşvik ederken toplumların krizlere hazırlıklı olmasına yardımcı olabileceğini sağlayacaktır. Ayrıca yapılan çalışma ile bu konuda yapılan lisansüstü tezlerin mevcut durumu ortaya konulmuştur. Böylelikle gelecekte yazılacak olan lisansüstü tezleri desteklemek hedeflenmiştir.

Gelecekteki araştırmaların, kriz yönetimi stratejilerinin etkinliğini artırmak ve kriz sonrası toparlanmayı hızlandırmak için pratik öneriler sunabilmek için çalışma genişletilebilir. Uluslararası tezlerin dahil edildiği analizler yapılabilir, bu konuda literatür taramaları gerçekleştirilebilir, konu ile yakından ilgili diğer konularla birlikte değerlendirilebilir. Gelecekteki araştırmaların, kriz yönetimi stratejilerinin etkinliğini artırmak ve kriz sonrası iyileşme süreçlerini desteklemek amacıyla daha kapsamlı ve derinlemesine çalışmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, N. (2023). Animasyon konulu makalelerin bibliyometrik analizi: Dergipark örneği. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 13(2), 1153-1165.
- Akyüz, S. (2021). Sağlık Okuryazarlığı Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi. Genel Tıp Dergisi, 31(4), 402-416.
- Arslan, B. E., Eren, T. & Güven, E. (2023). Afet Durumunda Arama Kurtarma Malzemelerinin Sevkiyatı İçin İnsansız Hava Araçlarının Seçimi. Resilience, 7(2), 293-303.
- Aslancı, S. (2022). Araştırma Sorgulamaya Dayalı Öğrenme: Bibliyometrik Bir Analiz. Scientific Educational Studies, 6(1), 1-25.
- Ata, N. S. (2023). Kahramanmaraş Merkezli 6 Şubat Depremlerinin Kriz Yönetimi Bağlamında Değerlendirilmesi. Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 7(Özel Sayı), 59-77.
- Dikmenli, Y., & Gafa, İ. (2017). Farklı Eğitim Kademelerine Göre Afet Kavramı. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (44), 21-36.
- Durmaz, Ş., Çivilidağ, A., & Işık, M. (2023). Yeşil İşler Üzerine Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(1), 688-713.
- Erciyas, S. K. (2022). Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisinin Bibliyometrik Analizi. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(25), 497-523.
- Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de Afet Yönetimi. Doğu Coğrafya Dergisi, 14(22), 147-164.
- Güngör, B. (2020). Türkiye'de Covid-19 Pandemisi Süresince Alınan Önlemlerin Kriz Yönetimi Perspektifinden Değerlendirilmesi. Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi, (4), 818-851.

- Güreşçi, M. (2020). Covid-19 Salgınında Türkiye’de Kriz Yönetimi İletişimi: Tc Sağlık Bakanlığı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 53-65.
- Güven, E., & Eren, T. (2023). İl Afet Risk Azaltma Planı Çerçevesinde Analitik Ağ Prosesi Yöntemi ile Kriter Ağırlıklandırma: Kırıkkale İli İçin Bir Örnek. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(2), 401-414.
- Güven, E., Pınarbaşı, M., Alakaş, H. M., & Eren, T. (2023). Doğal Afetlerin Tetiklediği Teknolojik Kazaların Risk Azaltma Kriterlerinin ANP Yöntemiyle Ağırlıklandırılması. *Disaster Science and Engineering*, 9(1), 34-42.
- Hotamışlı, M., & Eren, I. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi’nde Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (63), 1-20.
- İplikçi, H. G. (2023). Cumhuriyetin 100. Yılında Reklam ve Tüketici Algısı: Reklam Okuryazarlığının Bibliyometrik Analizi. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları*, 2(8), 105-120.
- İrdem, İ., & Mert, E. (2023). Deprem, Dirençli Kent Ve Acil Afet Yönetimi: Türkiye Örneği. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 4(2), 241-276.
- Kök, H. (2023). Afetlerde Kriz Yönetimi ve Sosyal Hizmet Örgütleri. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 7(1), 1-17.
- Özdemir, M. (2023). Sosyal, sanat ve beşerî bilimler alanında dizinlenen Türkiye adresli dergilerin karşılaştırmalı bibliyometrik analizi (Master's thesis, Çankırı Karatekin Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı).
- Öztürk, N., & Kurutkan, M. N. (2020). Kalite Yönetiminin Bibliyometrik Analiz Yöntemi ile İncelenmesi. *Journal Of Innovative Healthcare Practices*, 1(1), 1-13.
- Seçilmiş, A. G. C., & Sarı, Y. D. D. Y. (2010). Kriz Dönemlerinde Konaklama İşletmelerinin Kriz Yönetimi Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 501-520.
- Şimşek, H. (2021). Havayolu Taşımacılığında Kriz Yönetimi. *Journal of Aviation Research*, 3(1), 21-40.
- Tekin, Ö. F. (2015). Kriz Yönetimi ve Kamu Yönetimi İçin Önemi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 18(2), 119-135.